

คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ประวัติศาสตร์ ม. 2

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

- ออกแบบการเรียนรู้โดยใช้มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดชั้นปีเป็นเป้าหมาย
- ออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
- ใช้แนวคิด Backward Design ผสมผสานกับแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ต่าง ๆ อย่างหลากหลาย
- ออกแบบการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะสำคัญของนักเรียนในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้ทักษะชีวิต และการใช้เทคโนโลยี
- แบ่งแผนการจัดการเรียนรู้เป็นรายชั่วโมง สะดวกในการใช้
- มีองค์ประกอบครบถ้วนตามแนวทางการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา
- นำไปพัฒนาเป็นผลงานทางวิชาการเพื่อเลื่อนวิทยฐานะได้

ผลิตและจัดจำหน่ายโดย บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

วัฒนาพานิช สาราณราชบุรี

216-220 ถนนบำรุงเมือง แขวงสาราณราชบุรี เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200
โทร. 02 222 9394 • 02 222 5371-2 FAX 02 225 6556 • 02 225 6557
email: info@wpp.co.th

คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ประวัติศาสตร์ ม. 2

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย

ห้ามละเมิด ทำซ้ำ คัดแปลง และเผยแพร่

ส่วนใดส่วนหนึ่ง เว้นแต่จะได้รับอนุญาต

ผู้เขียน

สุเทพ จิตรชื่น กศ.บ., กศ.ม.

บุญรัตน์ รอดตา ศษ.บ.

บรรณาธิการ

สุระ ดามาพงษ์ กศ.บ., กศ.ม.

ISBN 978-974-18-6185-9

พิมพ์ที่ บริษัท โรงพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด นายเริงชัย จงพิพัฒน์สุข กรรมการผู้จัดการ

สื่อการเรียนรู้ระดับ ม. ต้น-ม. ปลาย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

=หนังสือเรียน (สธ. อนุญาต) =แบบฝึกทักษะ =ฉบับสมบูรณ์แบบ =แผนฯ (CD)

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

หนังสือเรียน=แบบฝึกทักษะ=ฉบับสมบูรณ์แบบ=แผนฯ (CD) พระพุทธศาสนา ม. 1-3 รศ. ดร.จรัส พัทธมราชศักดิ์ และคณะ
หนังสือเรียน=แบบฝึกทักษะ=ฉบับสมบูรณ์แบบ=แผนฯ (CD) หน้าที่พลเมืองฯ ม. 1-3 รศ.ธวัช ทันทิภาส และคณะ
หนังสือเรียน=แบบฝึกทักษะ=ฉบับสมบูรณ์แบบ=แผนฯ (CD) เศรษฐศาสตร์ ม. 1-3 ดร.ขวัญนภา สุขคร และคณะ
หนังสือเรียน=แบบฝึกทักษะ=ฉบับสมบูรณ์แบบ=แผนฯ (CD) ประวัติศาสตร์ ม. 1-3 รศ. ดร.ไพฑูรย์ มีกุล และคณะ
หนังสือเรียน=แบบฝึกทักษะ=ฉบับสมบูรณ์แบบ=แผนฯ (CD) ภูมิศาสตร์ ม. 1-3 ผศ.สมมด สมบูรณ์ และคณะ
หนังสือเรียน=แบบฝึกทักษะ=ฉบับสมบูรณ์แบบ=แผนฯ (CD) สังคมศึกษาฯ ม. 1-3 รศ.ธวัช ทันทิภาส และคณะ

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

หนังสือเรียน=แบบฝึกทักษะ=ฉบับสมบูรณ์แบบ=แผนฯ (CD) พระพุทธศาสนา 1 ม. 4-6 รศ. ดร.จรัส พัทธมราชศักดิ์ และคณะ
หนังสือเรียน=แบบฝึกทักษะ=ฉบับสมบูรณ์แบบ=แผนฯ (CD) พระพุทธศาสนา 2 ม. 4-6 รศ. ดร.จรัส พัทธมราชศักดิ์ และคณะ
หนังสือเรียน=แบบฝึกทักษะ=ฉบับสมบูรณ์แบบ=แผนฯ (CD) พระพุทธศาสนา 3 ม. 4-6 รศ. ดร.จรัส พัทธมราชศักดิ์ และคณะ
หนังสือเรียน=แบบฝึกทักษะ=ฉบับสมบูรณ์แบบ=แผนฯ (CD) หน้าที่พลเมืองฯ ม. 4-6 เล่ม 1 รศ.ธวัช ทันทิภาส และคณะ
หนังสือเรียน=แบบฝึกทักษะ=ฉบับสมบูรณ์แบบ=แผนฯ (CD) หน้าที่พลเมืองฯ ม. 4-6 เล่ม 2 รศ.ธวัช ทันทิภาส และคณะ
หนังสือเรียน=แบบฝึกทักษะ=ฉบับสมบูรณ์แบบ=แผนฯ (CD) หน้าที่พลเมืองฯ ม. 4-6 รศ.ธวัช ทันทิภาส และคณะ
หนังสือเรียน=แบบฝึกทักษะ=ฉบับสมบูรณ์แบบ=แผนฯ (CD) เศรษฐศาสตร์ ม. 4-6 ดร.ขวัญนภา สุขคร และคณะ
หนังสือเรียน=แบบฝึกทักษะ=ฉบับสมบูรณ์แบบ=แผนฯ (CD) ประวัติศาสตร์ ม. 4-6 เล่ม 1 รศ. ดร.ไพฑูรย์ มีกุล และคณะ
หนังสือเรียน=แบบฝึกทักษะ=ฉบับสมบูรณ์แบบ=แผนฯ (CD) ประวัติศาสตร์ ม. 4-6 เล่ม 2 รศ. ดร.ไพฑูรย์ มีกุล และคณะ
หนังสือเรียน=แบบฝึกทักษะ=ฉบับสมบูรณ์แบบ=แผนฯ (CD) ภูมิศาสตร์ ม. 4-6 ผศ.สมมด สมบูรณ์ และคณะ

คำนำ

คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์ ม.2 เล่มนี้เป็นสื่อการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้โดยยึดหลักการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Backward Design ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Child-Centered) ตามหลักการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ทั้งเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม บทบาทของครูมีหน้าที่เฝ้าอำนวยความสะดวกให้นักเรียนประสบความสำเร็จ โดยสร้างสถานการณ์การเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ทำให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ได้ในเชิงบูรณาการด้วยวิธีการที่หลากหลาย เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปความรู้ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนได้รับการพัฒนาทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะ/กระบวนการ และด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดี นำไปสู่การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข

การจัดทำคู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์เล่มนี้ได้จัดทำตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งครอบคลุมสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ ภายในเล่มได้นำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้เป็นรายชั่วโมงตามหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้ครูนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้สะดวกยิ่งขึ้น นอกจากนี้แต่ละหน่วยการเรียนรู้ยังมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม และด้านทักษะ/กระบวนการ ทำให้ทราบผลการเรียนรู้แต่ละหน่วยการเรียนรู้ของนักเรียนได้ทันที

คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์เล่มนี้นำเสนอเนื้อหาแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 คำชี้แจงการจัดแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยแนวทางการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ สัญลักษณ์ลักษณะกิจกรรมการเรียนรู้ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Backward Design เทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้-การวัดและประเมินผล ตารางวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดชั้นปีกับสาระการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ และโครงสร้างการแบ่งเวลารายชั่วโมงในการจัดการเรียนรู้

ตอนที่ 2 แผนการจัดการเรียนรู้ ได้เสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนรู้แต่ละหน่วยการเรียนรู้ในสื่อการเรียนรู้ สมบูรณ์แบบ และหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน แบ่งเป็นแผนย่อยรายชั่วโมง ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละแผนมีองค์ประกอบครบถ้วนตามแนวทางการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา

ตอนที่ 3 เอกสาร/ความรู้เสริมสำหรับครู ประกอบด้วยแบบทดสอบต่าง ๆ และความรู้เสริมสำหรับครู ซึ่งบันทึกลงในแผ่นซีดี (CD) เพื่ออำนวยความสะดวกให้ครูใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์ ม. 2 เล่มนี้ได้ออกแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคและวิธีการสอนอย่างหลากหลาย หวังว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของนักเรียนต่อไป

คณะผู้จัดทำ

สารบัญ

ตอนที่ 1 คำชี้แจงการ จัดแผนการจัดการเรียนรู้	1
1. แนวทางการใช้แผนการจัดการเรียนรู้	2
2. สัญลักษณ์ลักษณะกิจกรรมการเรียนรู้	5
3. การออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Backward Design	6
4. เทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้-การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์	19
5. ตารางวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดชั้นปีกับสาระการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้.....	23
6. โครงสร้างการแบ่งเวลารายชั่วโมงในการจัดการเรียนรู้	27
 ตอนที่ 2 แผนการจัดการเรียนรู้	29
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 หลักฐานทางประวัติศาสตร์	30
ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน	30
ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1.....	31
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ประเภทของหลักฐานทางประวัติศาสตร์	33
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 การตรวจสอบและประเมินหลักฐาน.	37
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 การตีความหลักฐาน	40
 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การสถาปนาอาณาจักรอยุธยาและการเมืองการปกครองสมัยอยุธยา	44
ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน	44
ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2	45
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 การสถาปนาอาณาจักรอยุธยา	49
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 การเมืองการปกครองสมัยอยุธยา	53
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 ความเสื่อมและการเสียกรุงศรีอยุธยา	57
 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 สังคมและเศรษฐกิจสมัยอยุธยา	60
ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน	60
ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3	61
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 สภาพสังคมและการเลื่อนฐานะทางสังคม	64
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 พระพุทธศาสนาและการศึกษาในสมัยอยุธยา	67
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 ลักษณะทั่วไปทางเศรษฐกิจและระบบเงินตรา	70
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 รายได้และรายจ่ายของอาณาจักรอยุธยา	73

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในสมัยอยุธยา	76
ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน	76
ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 4	77
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11 นโยบายต่างประเทศและรูปแบบความสัมพันธ์	79
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 12 ความสัมพันธ์ระหว่างอยุธยากับจีนและญี่ปุ่น	82
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 13 ความสัมพันธ์ระหว่างอยุธยากับรัฐเพื่อนบ้าน	85
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 14 ความสัมพันธ์ระหว่างอยุธยากับชาติตะวันตก	88
 หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 พัฒนาการของอาณาจักรธนบุรี	92
ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน	92
ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 5	93
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 15 การกอบกู้เอกราชและการสถาปนาอาณาจักรธนบุรี	96
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 16 การเมืองการปกครองสมัยธนบุรี	100
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 17 สังคมและเศรษฐกิจสมัยธนบุรี	103
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 18 ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมัยธนบุรี	106
 หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 ภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมไทยสมัยอยุธยาและธนบุรี	110
ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน	110
ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 6	111
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 19 ภูมิปัญญาไทยสมัยอยุธยาและธนบุรี	113
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 20 ศิลปวัฒนธรรมไทยสมัยอยุธยาและธนบุรี	116
 หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 บุคคลสำคัญสมัยอยุธยาและธนบุรี	120
ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน	120
ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 7	121
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 21 บุคคลสำคัญสมัยอยุธยา	123
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 22 บุคคลสำคัญสมัยธนบุรี	126
 หน่วยการเรียนรู้ที่ 8 พัฒนาการของภูมิภาคต่าง ๆ ในเอเชีย	129
ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน	129
ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 8	130
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 23 เอเชียตะวันออกและเอเชียใต้	133
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 24 เอเชียตะวันตกเฉียงใต้และเอเชียกลาง	136

หน่วยการเรียนรู้ที่ 9 แหล่งอารยธรรมโบราณในเอเชีย	140
ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน	140
ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 9	141
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 25 อารยธรรมในเอเชียตะวันออก	144
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 26 อารยธรรมในเอเชียใต้	147
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 27 เอเชียตะวันตกเฉียงใต้	150
 ตอนที่ 3 เอกสาร/ความรู้เสริมสำหรับครู.....	153
ตอนที่ 3.1 มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดช่วงชั้น และสาระการเรียนรู้แกนกลาง.....	154
ตอนที่ 3.2 โครงงานและแฟ้มสะสมผลงาน.....	157
ตอนที่ 3.3 ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้และรูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้รายชั่วโมง.....	162
ตอนที่ 3.4 แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ประจำหน่วยการเรียนรู้.....	164
ตอนที่ 3.5 แบบทดสอบปลายภาค/ปลายปี.....	182
ตอนที่ 3.6 ใบงาน แบบบันทึก และแบบประเมิน.....	198